

CHARTER VOOR BIODIVERSITEIT

Tussen het **stadsbestuur Izegem**,
vertegenwoordigd door Schepen van Leefmilieu Staes Nadia
en **Natuurpunt vzw**, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, en haar lokale afdeling **Natuurpunt - De
Buizerd**, vertegenwoordigd door Jacqui Stragier,
wordt het hierna volgende 'Charter voor Biodiversiteit in Izegem' afgesloten.

In het kader van '2010 – Jaar van de Biodiversiteit' reikt Natuurpunt vzw met dit charter de lokale overheid en alle ruimtegebruikers de hand om dringend en effectief – in praktijk en op het terrein – samen te werken om het verlies van biodiversiteit ook in onze regio terug te dringen. Het baseert zich op de internationale verdragen tussen de Europese en internationale regeringen die geratificeerd werden op de Göteborg-top in 2001 en de VN duurzaamheidstop in Johannesburg in 2002. Sinds de Rio-conferentie in 1992 en de VN duurzaamheidstop in Johannesburg in 2002 wordt het verlies aan biodiversiteit algemeen beschouwd als één van de belangrijke mondiale milieuproblemen. Het charter legt de prioriteit bij de meest bedreigde en kwetsbare ecosystemen, met hun leefgebieden en soorten, waarvoor onmiddellijk beleidsmaatregelen en acties ter behoud en herstel nodig zijn.

De meerwaarde van dit charter is dat de gemeente en het middenveld de handen in elkaar slaan om samen het biodiversiteitverlies op eigen grondgebied een halt toe te roepen.

Het samenwerkingsverband structureert zich rond 4 pijlers:

- kennis (samenbrengen van gegevens)
- communicatie (tussen partners onderling en naar het grote publiek toe)
- betrokkenheid (stimuleren van doelgroepen en middenveld)
- concrete actie (behoud en herstel van leefgebieden en soorten)

Het actieprogramma bevat 10 basispunten die concrete gebiedsgerichte uitwerking krijgen door een lokaal actieplan, in overleg met vertegenwoordigers van de lokale afdeling 'Natuurpunt - De Buizerd'.

Plaats: Izegem

Datum: 06 september 2010

Voor stad Izegem
Staes Nadia

Voor Natuurpunt
Jacqui Stragier

De ondertekenaars erkennen dat wereldwijd, maar ook in Vlaanderen:

- de biodiversiteit¹ – met name de samenhang van alle levende wezens (planten, dieren en mensen) in goed functionerende ecosystemen – aan een onnatuurlijk hoog en verontrustend tempo achteruitgaat. Dit is het gevolg van het menselijk handelen en wordt versterkt door de wereldwijde klimaatverandering.
- de aantasting van de biodiversiteit en het verlies van de diensten die er door geleverd worden, de ecosysteemdiensten², onverantwoord negatieve gevolgen kunnen hebben voor de welvaart van mens en maatschappij op lokale en mondiale schaal.
- de biodiversiteit en de natuurlijke leefomgeving van cruciaal belang zijn voor het welzijn van mens en maatschappij en met name voor de gezondheid, recreatie, educatie, (culturele) inspiratie en keuzevrijheden.
- de biodiversiteit in een gevarieerd en informatief landschap een kans is voor een streek en haar bevolking, en in belangrijke mate bijdraagt tot de leefbaarheid van de (woon-)omgeving en het welbehagen. De samenhang van natuur, landschap en cultuurhistorie bepaalt mee de streekidentiteit en het attractief zijn van een regio voor bewoners en bezoekers (toerisme en recreatie).
- bij het terugdringen van de achteruitgang van de biodiversiteit het noodzakelijk is dat op alle beslissingsniveaus de verschillende overheden en actoren hun verantwoordelijkheid nemen en verhinderen dat de problemen afgewenteld worden op andere regio's en continenten én op de komende generaties.
- wij, als welvarende regio in de provincie West-Vlaanderen en als Europese centrumregio, een bijzondere verantwoordelijkheid en voorbeeldfunctie hebben voor de bescherming van het milieu, de biodiversiteit en het duurzaam gebruik van de ruimte.
- voor de biodiversiteit niet alleen de overheden een belangrijke verantwoordelijkheid dienen op te nemen, maar dat daarnaast zoveel mogelijk mensen, en in het bijzonder alle actoren en landgebruikers die bij de landelijke ruimte betrokken zijn, dienen bij te dragen aan het behoud en de ontwikkeling van de verscheidenheid van kenmerkende soorten in de aan hen toegekende ruimte volgens het principe 'Natuur en Landschap voor Iedereen'. Enkel indien iedereen, van overheden, organisaties van het middenveld,...tot burgers, betrokken worden, heeft het behoud van biodiversiteit en een gezond leefmilieu een maximale kans op slagen.
- voor acties naar het behoud en het ontwikkelen van de biodiversiteit een 'doelgroepenbeleid' noodzakelijk is waarbij de verschillende gebruikers van het landelijk gebied gesensibiliseerd en aangemoedigd worden om te komen tot een 'verstandig gebruik' zodat ook leefgebieden van bijzondere en kwetsbare soorten (rode lijsten¹) terug worden versterkt.
- het behoud en het herstel van de biodiversiteit op lokaal en regionaal vlak een intensief beleid vereist van bescherming en versterking van natuurgebieden, die met elkaar in verbinding worden gebracht, en dit in samenhang met het gehele landschap. Tevens dient een milieukwaliteit van hoog niveau gegarandeerd zodat aan de voorwaarden voor kwetsbare soorten (rode lijsten) voldaan wordt.
- om tegemoet te komen aan de nieuwe uitdagingen specifieke en voldoende kwaliteitsvolle leefgebieden als natuurgebied moeten worden uitgebouwd, ingericht en beheerd, dit om de meest kwetsbare en meest bedreigde biodiversiteit snel en op afdoende wijze te vrijwaren.
- het noodzakelijk is een beleid te voeren om de kleine natuurgebieden te ontsnipperen, te versterken en in te bedden in een netwerk van voldoende 'robuuste' natuur in een kwaliteitsvol landschap.

natuurpunt
natuur voor iedereen

¹ Biodiversiteit is het aantal en de verscheidenheid aan levende organismen en ecosystemen die aan mekaar via een webvormige structuur ondersteunende diensten leveren zoals de voedselkringloop, en die de voorwaarden in stand houden voor het leven op aarde.

² ecosysteemdiensten = water-, bodem- en voedselkringloop, regeneratie van natuurlijke hulpstoffen, beheersing van plagen- en vervuiling, chemisch- en genetisch reservoir...

De ondertekenaars engageren zich om:

1. zich aan te sluiten bij de door de IUCN³ gelanceerde en door de Europese overheid ondersteunde campagne 'Countdown 2010'⁴ met de doelstelling het verlies aan biodiversiteit terug te dringen.
2. samen met Natuurpunt en andere deskundigen adviezen en kennis te verzamelen voor de bijsturing van lopende en de ontwikkeling van bijkomende initiatieven inzake biodiversiteit.
3. het maatschappelijk draagvlak voor meer robuuste natuur, kwaliteitsvolle leefgebieden en een gevarieerd soortenbeleid te bevorderen, door gerichte communicatie met het publiek en door de betrokkenheid t.o.v. de omgevende natuur en het landschap te vergroten.
4. het beleid en de maatregelen m.b.t. biodiversiteit af te stemmen en te heroriënteren op duidelijke en meetbare doelen m.b.t. leefgebieden en soorten, volgens vast te leggen prioriteiten en een concreet stappenplan en daarnaast een eigen bijdrage te leveren aan de strijd tegen de klimaatverandering.
5. voorrang te geven aan de meest bedreigde en kwetsbare leefgebieden, dier- en plantensoorten, waarbij de Vlaamse 'rode lijsten'⁵ en de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn⁶ als leidraad gebruikt worden.
6. voor het werkgebied de bestaande gegevens over de soorten en de leefgebieden van de Vlaamse 'rode lijsten' en de Europese habitatrichtlijn overzichtelijk samen te brengen, gebruik makend van de biologische waarderingskaart, de verspreidingsatlassen en de informatie van plaatselijke deskundigen (waaronder Natuurpunt).
7. op basis van deze prioriteiten de nodige aandacht te schenken aan deze leefgebieden, dier- en plantensoorten bij de opmaak van de eigen beleidsplannen (provinciaal natuurbeleidsplan, GNOP's, ruimtelijke uitvoeringsplannen, beheerplannen...) en actiegerichte, bondige en duidelijke doelstellingen te formuleren onder coördinatie van een deskundige begeleidingsgroep.
8. de diverse voorgestelde acties met middelen en mensen door het bestuur goed te keuren en uit te voeren; deze acties veronderstellen een versterkte samenwerking met de doelgroepen, waaronder de natuurbeweging en andere ruimtegebruikers.
9. de initiatieven ter versterking van de biodiversiteit uitgaande van organisaties van het middenveld (waaronder Natuurpunt) te ondersteunen.
10. het beleid vervolgens te richten op de duurzame instandhouding van de bestaansvoorwaarden van de desbetreffende leefgebieden en soorten.

natuurpunt
natuur voor iedereen

³ IUCN is 'The World Conservation Union', die ongeveer meer dan 10.000 wetenschappers en experts uit 181 landen op regelmatige basis samen brengt rond het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

⁴ **Countdown 2010** is een wereldwijd samenwerkingsverband van landen, regio's en organisaties die het verlies aan biodiversiteit tegen 2010 willen terug dringen, in uitvoering van de internationale verplichtingen zoals vastgesteld op de Wereldduurzaamheidstop van de Verenigde Naties in Johannesburg (2002) en de Europese top van regeringsleiders in Göteborg (2001).

⁵ **Rode lijsten** geven de bedreigde status aan van planten- en diersoorten adhv criteria als mate van achteruitgang, de totale (wereld)- populatie, het verspreidingsgebied, de populatiedichtheid of -fragmentatie.

⁶ **Europese habitat- en vogelrichtlijnen** bepalen dat elk land van de EU voor zijn grondgebied specifieke zones moet aanduiden waar de op Europees vlak meest bedreigde en kenmerkende fauna en flora (benoemd in bijlagen van de richtlijnen) duurzaam kan in stand gehouden worden en waarbij gestreefd wordt naar een samenhangend Europees netwerk van natuurgebieden (Natura 2000 netwerk).

Actiepunt 1 - Opvolging en actualisering van het GNOP

Om de bruikbaarheid van het GNOP te verhogen zal de stad de volgende initiatieven realiseren:

- actualisering van het GNOP in functie van de huidige bedreigingen op gebied van natuur, milieu en biodiversiteit;
- sensibilisatie van de bevolking;
- gebruik maken van de middelen uit de samenwerkingsovereenkomst in functie van natuurprojecten;

Actiepunt 2 - Onbekend is onbemind Sensibilisatieacties rond natuur, leefmilieu en biodiversiteit ondersteunen.

De betrokkenheid van alle actoren (lokale overheid, bedrijven, landbouwers, verenigingen, scholen, individuele burgers,...) verhogen via gerichte communicatie en acties. Dit kan zowel via de gemeentelijke infokanalen (Stadsperiodiek, website, digitale nieuwsbrief,...), educatieve pakketten en opleidingen, als via de organisatie van wandelingen, tentoonstellingen, zwerfvuilacties, boomplantacties,... en activiteiten zoals Autoloze Zondag, Nacht van de Duisternis, Nacht van de Vleermuis, Dag van de Aarde, Dag van het Park, Week van het Bos, Earth Hour, Vroege morgenwandeling, Eerlijk ontbijt,...

Actiepunt 3 - Trage wegenbeleid en mobiliteit

De stad is momenteel bezig met de inventarisatie van de trage wegen en de uitwerking van een beleidskader. Er wordt geijverd voor de heropening, instandhouding en het onderhoud van deze trage wegen. Om gemotoriseerd sluikeverkeer tegen te gaan, worden verhardingen en verbredingen zoveel mogelijk vermeden. Bij het herstel, behoud en de aanleg van trage wegen wordt er maximaal aandacht besteed aan de natuurwaarde: een groene omgeving met kleine landschapselementen en streekeigen plantgoed. Een duurzame mobiliteit wordt maximaal toegepast binnen de stadsdiensten en gepromoot naar de burgers, scholen en bedrijven. Er worden concrete maatregelen genomen voor een actief en consequent beleid op het vlak van duurzame verplaatsingen in en rond de stad (school-, winkel- en werk- woonverkeer). De bestaande acties rond mobiliteit en fietsverkeer (zoals 'mijn korte ritten', 'met belgerinkel naar de winkel', fietsvergoeding voor stadspersoneel, fietsschoolnetwerk,...) worden verder gezet en uitgebreid. Dit in samenspraak met alle stedelijke adviesraden.

Actiepunt 4 – Groene, open en toegankelijke publieke ruimte

Om de open ruimte zoveel mogelijk te vrijwaren, bepaalt het stadsbestuur welke gebieden er mogelijks nog kunnen worden ingepalmd als woongebied of industriezone en welke niet.

Bij de ontwikkeling van woongebieden en industriezones wordt op voorhand grondig bekeken dat kleinere, groene entiteiten niet worden afgesneden van het open landschap, bosgebieden of grotere natuurzones.

Er wordt voldoende aandacht besteed aan de aanleg van bufferzones en –bekkens rond, in en tussen woon- en industriegebieden.

Bij de inrichting van de publieke groene ruimte wordt maximaal natuurwinst gerealiseerd.

Via voorbeeldprojecten (o.a. kruidentuin, vlindertuin, groendaken op stedelijke gebouwen,...), infosessies, opleidingen (o.a. personeelsleden groendienst,...), groeps-campagnes (ecotuinteam), sensibilisatie, gerichte communicatie en subsidies promoot de stad de ecologische sier- en moestuin bij haar bewoners. Kernbegrippen hierbij zijn: pesticidenvrije tuin, arbeidsarme tuin, minimum aan tuinafval, streekeigen groen, de juiste plant op de juiste plaats, variatie, harmonie tussen mens, plant en dier,...

Actiepunt 5 - Natuurvriendelijk berm-, groen- en waterbeleid

In overleg met de stedelijke raden worden de wegbermen en houtkanten hersteld en maximaal beschermd als corridors voor natuur. De bermen worden gemaaid volgens het bermdecreet. Om het bermbeleid te optimaliseren onderzoekt de stad welke ecologische maaieregimes dienen toegepast te worden in functie van specifieke bermen, die op het grondgebied aanwezig zijn.

Een diversiteit aan landschapstypes wordt planmatig uitgewerkt en aangelegd.

De kwaliteit van de waterlopen wordt bewaakt en geoptimaliseerd. Lozingspunten worden met de hoogste prioriteit weggewerkt. Het gebruik van chemische producten en bestrijdingsmiddelen (pesticiden, herbiciden,...) wordt geweerd bij de stedelijke diensten en ontmoedigd bij de bedrijven, landbouwers, burgers,...

Waterlopen krijgen zoveel mogelijk hun natuurlijke patroon terug: meanderend en bovengronds. De natuurlijke waterhuishouding en overstromingsgebieden worden hersteld.

Het herstel, de aanleg, instandhouding en het onderhoud van natuurlijke poelen, sloten, moeras, plas- draszones, oevers... worden bewerkstelligd. Water in de tuin en de daarmee verbonden vegetatie wordt gepromoot.

Via rietvelden en andere, natuurlijke waterzuiveringssystemen wordt de waterkwaliteit verbeterd.

Actiepunt 6 - Uitbouw lokale natuur- en groen-zones en ondersteuning naburige natuurgebieden

Stad Izegem investeert in de aankoop en/of het beheer van bedreigde gebieden, natuurgebieden en (speel)bossen. Het stadsbestuur doet dit in overleg met de stedelijke raden.

De stad wil zijn bestaande natuur- en groenzones Wallemote-Wolvenhof, Rhodesgoed, Merelbos, Wandel op de Mandel, Blauwhuis en tuin Carpentier verder kwalitatief uitbouwen en waar mogelijk de oppervlakte uitbreiden in samenwerking met partners zoals ANB (Agentschap Natuur en Bos), Natuurpunt en de Provincie.

De restanten van de Mandelvallei in Kachtem, Emelgem en Izegem worden beschermd en verder uitgebouwd als ecologisch, landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle natuur. Een gezonde waterkwaliteit van de Mandel wordt hierbij als een van de prioriteiten naar voor geschoven.

In het buitengebied worden de actuele natuurwaarden in de daartoe bestemde zones maximaal beschermd en zoveel mogelijk uitgebreid. In zones met een andere bestemming dan natuurgebied wordt met de eigenaars overlegd over het behouden van natuurwaarden. Stiltegebieden, broed- en rustzones voor dieren,... die niet toegankelijk zijn voor het publiek, worden afgebakend. De lokale afdeling van Natuurpunt 'De Buizerd' wordt beleidsmatig, financieel en logistiek ondersteund in het beheer, behoud, herstel en uitbreiding van de plaatselijke natuurwaarden en biodiversiteit. Het aanpalende natuurgebied 'Mandelhoek', op het grondgebied van Ingelmunster, krijgt alle kansen voor een optimale ontwikkeling van biodiversiteit en robuuste natuur.

Actiepunt 7 - Soorten in de omgeving van de mens

De **soortenbescherming** in Izegem richt zich o.a. op de instandhouding en de verhoging van de populatie steenuilen, huis-, boeren- en gierzwaluwen, amfibieën, vleermuizen, akkervogels,... Op basis van de Rode Lijsten en de verschillende 'ecosystemen' op het grondgebied van Izegem wordt i.s.m. Natuurpunt een inventarisatie gedaan van de soorten (zowel fauna als flora) die in Izegem in aanmerking komen voor bijzondere bescherming. Deze soorten worden door stad Izegem geadopteerd en krijgen via een actieplan met specifieke beschermingsmaatregelen alle kansen om toe te nemen in aantal.

Qua **gebiedsbescherming** wordt extra aandacht besteed aan de ingebruikname, het herstel, behoud, beheer, onderhoud en inrichting van:

- natuurlijke poelen, oevers en rietkragen;
- kleine landschapselementen, zoals knotwilgen, streekeigen hagen, houtkanten, struwelen,...;
- natuurlijke bermen, grachten en sloten;
- bloemenweiden en schrale graslanden;
- gemengde loofbossen;

Bij belangrijke verbouwingen of nieuwbouw van stedelijke accommodatie wordt nagegaan in welke mate deze kunnen voorzien worden van duurzame nestgelegenheid voor vogels, die afhankelijk zijn van gebouwen, zoals gierzwaluw, huiszwaluw, huismus, zwarte roodstaart,... Om de lokale soortenrijkdom te vergroten worden geschikte locaties aangeduid voor de inrichting van een kruidentuin, vlindertuin, bloemenweiden, insectenwanden,... Exoten worden op een ecologisch verantwoorde en diervriendelijke manier bestreden.

Actiepunt 8 - Natuur, groen en landschap: een zorg voor iedereen

Het **stadsbestuur** houdt maximaal rekening met natuur, milieu en biodiversiteit in het lokale vergunning- en planningbeleid. Via subsidie-reglementen worden de beleidsbepalingen financieel ondersteund. I.s.m. de lokale Natuurpunt afdeling 'De Buizerd', **natuurverenigingen** (Karrekietjes, Bond Beter Leefmilieu,...) en natuurvrijwilligers worden natuurbevorderende projecten evenals de aankoop en het beheer van specifieke natuurgebieden gerealiseerd.

Stad Izegem stimuleert de **landbouwers** om ecologische maatregelen te nemen die bijdragen tot het behoud van de biodiversiteit in het landbouwgebied. De landschapbedrijfsplannen worden hiervoor als instrument aangewend. Het stadsbestuur ondersteunt de ruimtelijke en functionele verweving tussen natuur en landbouw.

Bedrijven en particulieren worden gestimuleerd en gesensibiliseerd tot het nemen van natuurvriendelijke maatregelen, zoals de aanleg van groendaken en waterpartijen, het gebruik van streekeigen groen,... De stad raadt pesticidengebruik af aan haar inwoners en reikt alternatieven aan. Het eigen pesticidenverbruik wordt tegen eind 2010 volledig afgebouwd.

Actiepunt 9 – Randvoorwaarden voor een beter milieu én meer en betere biodiversiteit

Heel wat facetten worden niet direct in verband gebracht met milieu, klimaat en biodiversiteit. Indirect hebben ze er echter een enorme impact op. En dan spreken we nog niet over de 'randeffecten' voor de gezondheid, armoedebestrijding, derde wereld problematiek, dierenwelzijn, uitputting van fossiele grondstoffen,...

Kleine aanpassingen in onze dagdagelijkse handelingen en gewoontes kunnen een overweldigd effect hebben als ze door iedereen worden toegepast. De voorbeeldfunctie van lokale overheden, media dienstverlenende sectoren en onderwijsinstellingen, bovenop volgehouden en doelgerichte sensibilisatiecampagnes zijn hierbij van essentieel belang.

Het stadsbestuur zal in dit opzicht serieuze inspanningen doen, zowel qua sensibilisatie als binnen het eigen financiering- als aankoopbeleid, op het vlak van **voeding, consumptie, mobiliteit en transport, wonen en bouwen, energie, aankoop van producten en goederen,...**

Het stadsbestuur werkt per onderwerp een aantal praktische tips uit en verspreidt deze aan alle bewoners via de stedelijke infokanalen, infosessies en thema-avonden voor specifieke doelgroepen, educatieve pakketen voor het lager en secundair onderwijs,...

Actiepunt 10 - Een eigen klimaatbeleid

Het eigen energieverbruik wordt verder beperkt. Nieuwbouw en renovatie van stedelijke accommodatie wordt gerealiseerd volgens de passiefhuis standaard. Er wordt gebruik gemaakt van bio-ecologische (bouw)materialen, energie-efficiënte technieken en hernieuwbare energiebronnen. De mogelijkheden voor integratie van groendaken, nestgelegenheid voor vogels, die afhankelijk zijn van gebouwen,... worden maximaal onderzocht. Indien aanplantingen (bomen, struiken,...) worden verwijderd, worden deze op andere locaties gecompenseerd met streekeigen plantgoed. De omgeving van de gebouwen wordt voorzien van inheemse begroeiing in functie van de optimalisatie van de biodiversiteit.

De stad gebruikt 100% groene stroom (cfr. 2009, 2010) en steunt initiatieven voor groene stroomproductie.

Bij de aankoop van materialen en toestellen wordt steeds geopteerd voor duurzaamheid, zoals inheems hout met FSC of PEFC label. Verven, schoonmaakmiddelen,... zijn vrij van chemische en synthetische bestanddelen en voldoen minstens aan het Europese Ecolabel.

De stad sensibiliseert en stimuleert haar inwoners tot het nemen van milieuvriendelijke maatregelen en het verlagen van hun CO₂ uitstoot. Hierbij richt ze zich niet alleen naar particulieren, maar ook naar bedrijven, scholen, ziekenhuizen, winkels,...

Subsidiereglementen voor vooruitstrevende, duurzame (bouw)maatregelen, zoals passief bouwen,... geven een impuls aan de genomen beleidsbepalingen.

De samenwerkingsovereenkomst Milieu wordt bestendig en verder uitgewerkt. Na de periode van zes jaar wordt een nieuwe en nog ambitieuzere samenwerkingsovereenkomst afgesloten.

Concrete maatregelen worden genomen, in overleg met alle adviesraden, om versnippering, vermessing, verdroging,... en overexploitatie tegen te gaan.